

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

**A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter körlevele
Magyarország összes oktatóihoz.**

Művelt ember sem magánéletében, sem nyilvános szereplésében nem indul ösztönei, külső hatalmi érdekek vagy a divat szeszélye után. Minden jelentős cselekvésében átgondolt és meggyőződéssé érlelt elvet követ. A nevelés az ember legfontosabb, a jövőre messze kiható tevékenysége, azért a nevelés minden intézkedésének tudatosnak kell lennie.

A nevelői tudatosságnak minden nevelési tényezőben és nevelőben való biztosítása a mai világnézeti és gazdasági ellentétek mellett igen nehéz feladat, amely csak hosszas, következetes és kitartó munkával biztosítható. De a nevelői tudatosságnak az iskolában való érvényesülése olyan feladat, melyhez a feltételek a tanítóknak és tanároknak készenlétben vagy legalább is csirájában megvannak.

Ebben bízunk a magyar közoktatásügy legfőbb vezére, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr is, azért újév napján szöveget intézett az ország összes tanítóihoz és tanáraihoz, melyben magas szemlélpontjából mély belátással méltatja a nevelői munka jelentőségét. Ez a körlevél nem egyszerű parancs vagy rendelkezés, melyet hivatalos tisztelettel fogad és teljesít a jól fegyelmezett tanügyi tisztviselő és az iskola munkása. Ez a körlevél inkább meghívó, mely minden tanítót és tanárt odaszólít a parancsnok mellé, hogy annak jól megválasztott, magas álláspontjából szemlélje a nemzetnevelés ügyét, lássa egyszer ennek a legszebb feladatnak a nagyságát és így keresse és találja meg minden sajátosságát. Vajjon megnyílik-e azoknak a szemek is a magasból látható szépségek nézésére, akik eddig alacsony pontról szemlélvén, szűknek látták a nevelés feladatát, akik megtapadtak a puszta célszerűség és a lélek nélküli technika területén, akik aprólékos munkájukkal az egyoldalú intellektualizmus sívár laposába süllyedtek?

Ez a gondolat bizonyára foglalkoztatta a körlevél tudós szerkesztőjét és mert tudta, hogy aki a dolgok közeli szemlélé-

séhez szokott, káprázik, ha hirtelen nagy távlatokat néz, azért a nevelő értékek sokaságából a mai viszonyok között a legfontosabbakat és egyetemes érték szerint a legelsőket szemelte ki, azokat hangsúlyozza és azokra irányítja a tanítók és tanárok figyelmét.

A nemzeti, erkölcsi és vallási nevelés hármasság pillérén épül most is a *jövő*, de a három pillér anyagának és alakjának megválasztásában figyelemmel kell lennünk a reális élet szükségleteire és a nevelés lehetőségeire is.

Az új nacionalizmus legfontosabb alapja, a munka és az építő tevékenység, nem fejlődhetett ki a régi nacionalizmus örökös harcaiból és meddő ellentállásából. Azonban a multból hozott erős ellenállás és függetlenségi vágy, mely századokon át megghiúsította az osztrák beolvasztó kísérleteket, ma sem fölösleges. Hiszen a közelmultban is ez az erős érzés akadályozta meg a nemzetköziség meggyökerezését. Az elnyomatás és a nemzetköziség veszedelme ellen fel van tehát fegyverkezve a nemzet. Jövő feladatunk mármost az, hogy a nemzeti javak megértésével, megszerettetésével és továbbmunkálásával az erkölcsi és vallási értékeken alapuló nemzeti kultúrát továbbfejlesszük.

Ehhez szükséges az erkölcsi nevelés kimélyítése, mely szintén csak a régi, jól ismert területeken indulhat meg és egyrészt az *erős akarat*, a jellemképzés, másfelől a *jóakarát*, a társas érzelmek tökéletesítésével biztosítható. Mindkét területen elégtelennek bizonyult a tanítás, az értelmi képzés. Melléte a nevelés kívánkozik előtérbe. Azért a körrendelet értelmében az iskolai tanulmányok nevelői vonatkozásainak hangsúlyozásán kívül szükséges a játék, munka, testgyakorlás, kirándulás, ének iskolai művelése és iskolai egyesületekben való szabad alkalmazása is. Mindezek együttes művelése helyes irányítás és kellő szabadság mellett nemcsak a gyermekkor kedves foglalkozásai, hanem hatásos előkészítői a helyes állampolgári érületnek is.

Végül hangsúlyozza a körrendelet az erkölcsi cselekvés leghatékonyabb sugalmazóját, a vallásosságot, mely minden művelt ember lelki szükséglete és minden közösség alapja. A vallásosság azonban nemcsak lelki szükséglet, hanem az élet természetfölötti motivációja, a legfőbb jó.

A körrendeletben külön megjelölt három főérték nem kívánja elhomályosítani a természetben, a testnevelésben, a gazdasági és technikai kultúrában, a művészetben és tudományban rejlő szintén nagy nevelőértékeket, hanem csak hangsúlyozza a nemzeti, erkölcsi és vallási nevelés elsőbbségét és viszonylagos öncélúságát és arra inti a tanítókat és tanárokat, hogy minden más nevelőértéket ennek a hármasságnak a szolgálatába állítsanak.

Az ilyenfajta irányításra mindig nagy szükség volt. Ma azonban kétszeresen fontos a világos célkitűzés, mert a világháború és szomorú következményeinek terhe alatt sínylődő nemzetünk minden aggdó fia és sok igaz tanítója megrendült hitében és új utakat keres a jövő megalapozására. A körrendelet megfelel a mai kor szükségletének, mert sok ezer tanító és tanár szíve mélyén érzett, de határozott alakot nem öltött gondolatát juttatja kifejezésre.

Vagy ki ne érezné azt, hogy ma munkásabbaknak, jobbaknak és istenfélőbbeknek kell lennünk, mint valaha?

A körrendelet a magyar köznevelés fejlődése szempontjából is fontos okmány mert mint pedagógiai állapotrajz kitűnően jellemzi iskolai szervezetünk és nevelőoktatásunk mai helyzetét.

Bevezetésül a körrendelet tervezője az idő végtelen folyamataiba mérőldköveket állít és az így kijelölt időszakaszokat vizsgálva, az elmúlt utolsó tíz évben élénk, nemzetépítő fejlődés megindulását látja. Ezt azonban még gyorsítanunk kell, mert különben a kis területen, elszigetelten és rossz szomszédokkal körülvéve nemcsak önállóságunk, hanem létünk is állandó veszélyben forog.

A fejlődés gyorsításának egyedüli eszköze a nemzet széles rétegeit átható igazi műveltség, mely kiterjed az értelemre, a kedélyre és az akaratra egyaránt. Az ilyen sokoldalú és harmonikus műveltség a nemzeti élet másik fontos feltételének, a gazdasági jólétnek is legbiztosabb alapja.

A műveltség varázserejével a néptanító emelje a nagy tömeget és keltse életre a benne szunnyadó őserőt, a középiskolai tanár pedig készítse elő a vezetők kiművelését. Az összes iskolák gondoskodjanak ezenfelül a nemzeti kultúra örökségének megtartásáról és növeléséről.

A művelődés kereteinek, az iskolatípusoknak, a tanterveknek és a tanulmányi szabályzatoknak, utasításoknak kibocsátásával a miniszter úr megállapította a tanítók és tanárok számára azt a szervezetet, melyben munkálkodniok, és azt az anyagot, melyet feldolgozniok kell. Az újévi szózat megadta a célt és a válogatási szempontot is, mely szerint nevelniök kell.

Hisszük, hogy ezután azok is tudatosabban fognak nevelni, akik eddig csak ösztönös érzéseik és tapasztalataik alapján törekedtek valami cél felé, mert a körrendelet határozott állásfoglalása következtében lelkükben a cél fogalomná sűrűsödött, eszménnyé tisztult. Az időnkint kiadott irányító pedagógiai körlevelek megszívvelésével pedig a tanítás és nevelés munkája mindig tökéletesebb lesz.

Quint József.